

Dosarul nr. 2ra-1260/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – Gh. Stratulat

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – G. Dașchevici, A. Panov, L. Bulgac

DECIZIE

10 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ion Druță
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de către Andrei Donică,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Andrei Donică
împotriva Biroului Asociați de Avocați „Centru” cu privire la recunoașterea dreptului
de proprietate,

împotriva deciziei din data de 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin
care s-a respins apelul declarat de către Andrei Donică, s-a menținut hotărârea din 20
februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 30 noiembrie 2016 Andrei Donică a depus cerere de chemare în judecată,
concretizată ulterior, împotriva Biroului Asociați de Avocați „Centru” (în continuare
BAA „Centru”), prin care a solicitat recunoașterea dreptului de proprietate asupra
1/56 cotă-parte ideală din bunul imobil situat în mun. Chișinău, str. Columna, 81,
nr.12.

În motivarea cererii de chemare în judecată Andrei Donică a indicat că în anul
1999 a avut loc Adunarea Generală a BAA „Centru”, cu includerea în ordinea de zi a
chestiunii privatizării sediului din str. Columna 81a, înregistrat la Oficiul Cadastral
Teritorial Chișinău sub nr. 12, str. Columna, mun. Chișinău.

Adunarea Generală a BAA „Centru” a hotărât ca toți membrii asociați să
participe la privatizarea sediului din str. Columna 81a, mun. Chișinău. Suma de bani
necesară pentru privatizare de la fiecare asociat a fost încasată în mărime de 960 lei.

Perfectarea contractului de vânzare-cumpărare a bunului imobil în proprietate a
fost pusă în sarcina șefului Biroului - Petru Drăguță, care a și semnat contractul ca
reprezentant al BAA „Centru”.

Potrivit contractului de vânzare-cumpărare vânzătorul a vândut în baza Hotărârii
Comisiei de privatizare nr. 64 din 18 noiembrie 1999 bunul imobil din str. Columna,
81, nr.12, mun. Chișinău la prețul stabilit de 47 800 lei, iar cumpărătorul a achitat
suma dată.

Andrei Donică a mai menționat că la privatizare au participat 60 de asociați, însă
4 persoane au primit suma bănească achitată pentru privatizarea imobilului în cauză,
au rămas 56 de persoane care au participat la privatizarea localului, astfel în opinia

reclamantului se consideră îndreptățit de a solicita recunoașterea dreptului de proprietate a cotei sale părți din imobilul din str. Columna, 81, nr.12, mun. Chișinău și anume 1/56 cotă - parte, ori acesta este inclus în lista avocaților BAA „Centru”, care au participat la privatizarea imobilului menționat.

Mai mult reclamantul a indicat că în anul 2006 s-a efectuat reparația capitală a bunului imobil sus- menționat, cu contribuția financiară a asociaților.

Prin hotărârea din 20 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de către Andrei Donică. (f.d.91, 95-97)

Instanța de fond a conchis că potrivit legislației ce guvernează raportul juridic litigios, dreptul de proprietate poate fi dobândit, prin ocupațiune, act juridic, succesiune, accesiune, uzucapiune, precum și prin hotărâre judecătorească, atunci când aceasta este translativă de proprietate, la caz pretenția lui Andrei Donică nu poate fi raportată nici la o modalitate de dobândire a dreptului de proprietate.

De asemenea a mai concluzionat că proprietar al bunului imobil aflat în litigiu este Biroul Asociat de Avocați, organizație obștească, iar persoanele fizice membre a organizației obștești nu au dreptul de proprietate asupra cotei de bunuri

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din data de 21 martie 2019 a respins apelul declarat de către Andrei Donică, a menținut hotărârea din 20 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru. (f.d. 128, 129-132)

Instanța de apel a concluzionat că nu poate interveni în luarea deciziei privind stabilirea cotei – părți ideale a fiecărui asociat, ori aceasta este o atribuție a proprietarului BAA „Centru”, care prin Convenția de constituire a BAA „Centru” nu a stabilit cota - parte ideală a fiecărui asociat participant la privatizarea bunului imobil din str. Columna, 81, nr.12, mun. Chișinău.

De asemenea a mai reținut că speței nu-i sunt aplicabile prevederile Legii cu privire la asociațiile obștești, eroare comisă de instanța de fond însă care nu poate servi temei de casare a hotărârii, ori aceasta se bazează și pe alte norme legale sub incidența căreia cade situația din speță.

La 08 mai 2019 Andrei Donică a declarat recurs împotriva deciziei din data de 21 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii. (f.d.137-139)

În motivarea recursului Andrei Donică a indicat că instanța de fond a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, astfel nerespectând garanțiile unui proces echitabil, iar instanța de apel eronat a motivat decizia contestată, interpretând eronat normele de drept material. Faptul că ceilalți asociați nu și-au exprimat dorința de a li se recunoaște dreptul de proprietate asupra cotei- părți ce le revin, după părerea recurentului, nu constituie impediment la recunoașterea dreptului său de proprietate la o cotă parte ideală din imobil.

În conformitate cu art. 434, alin. (1) al Codului de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia la data de 21 martie 2019, a expedit-o participanților la proces la data de 03 aprilie 2019, a publicat-o pe portalul instanțelor de judecată la data de 09 aprilie 2019.

Recursul declarat, la data de 08 mai 2019, de către Andrei Donică, este depus în termen.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din data de 03 iulie 2019 a considerat recursul admisibil.

Articolul 441 al Codului de procedură civilă stipulează că în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442, alin. (1) al Codului de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Verificând cele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul depus de către Andrei Donică, întemeiat și care urmează să fie admis din considerentele ce preced.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1), lit. c¹) al Codului de procedură civilă instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, trimițând cauza spre rejudecare în prima instanță doar în cazul în care a constatat încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept procedural specificate la art.432 alin.(3) lit. d).

În speță, Andrei Donică, avocat de profesie, reclamă dreptul lui la o cotă-parte din imobilul aflat în proprietatea BAA „Centru”, a cărui fondator se consideră.

Din materialele dosarului nu rezultă cum a fost fondat Biroul avocaților din sectorul Centru.

Prin hotărârea Comisiei Republicane de privatizare a obiectelor arendate nr.61 din 18 noiembrie 1999 Biroului avocaților din sec. Centru i s-a permis privatizarea obiectului arendat cu suprafața de 96,0 m.p. din str.Columna,81, lit. a mun. Chișinău. la preț de 47300 lei. (f.d.8)

Potrivit procesului-verbal nr.1 al adunării avocaților Biroului de avocați al sec. Centru din 20 ianuarie 2000 s-a hotărât ca avocații să participe la privatizarea imobilului de pe str. Columna, 81a mun. Chișinău cu mijloace proprii a fiecărui avocat. (f.d.67)

Contractul de vânzare-cumpărare a localului în proprietate privată din data de 28 februarie 2000 din numele Biroului Avocaților din sec. Centru a fost semnat de către șeful Petru Drăguță. (f.d.12)

Plata pentru obiectul privatizat a fost efectuată de Biroul de avocați sec. Centru din banii colectați de la asociați. (f.d.15-16)

Prin certificatul nr.211 din data de 27 octombrie 2010, eliberat de șeful Biroului P. Drăguță se confirmă că avocatul Andrei Donică a participat la privatizarea imobilului litigios.

Se mai reține că până la înregistrarea dreptului de proprietate asupra bunului imobil privatizat, la 16 martie 2000, prin procesul- verbal nr. 3 al adunării asociaților s-a dispus reorganizarea Biroului de avocați din sec. Centru în BAA „Centru”.(f.d.17)

În conformitate cu art. 18 al Legii nr.395 din 13 mai 1999 cu privire la avocatură (în vigoare până la 01.01.2003), 61 de avocați au semnat Convenția de constituire a Biroului asociat de avocați Centru ca formă de exercitare a profesiei de avocat.

Se atestă că avocatul Andrei Donică a semnat această Convenție sub nr.22. (f.d.62)

Din Registrul bunurilor imobile rezultă că dreptul de proprietate asupra imobilului privatizat a fost înregistrat pe numele Biroului Asociat de Avocați la 26 mai 2000. (f.d.26)

Potrivit art.18 alin 3 al Legii nr.395 din data de 13 mai 1999 cu privire la avocatură (în vigoare până la 01.01.2003) biroul asociat de avocați poate avea proprietate comună în diviziune.

Articolul 31 din Legea nr.1260 din 19 iunie 2002 cu privire la avocatură stabilește că Biroul asociat de avocați este fondat de doi și mai mulți avocați (fondatori ai biroului) și că raporturile dintre avocații biroului asociat de avocați sunt reglementate în bază de contract.

Convenția de constituire a Biroului asociat de avocați Centru, care în sensul Legii este un contract de asociere, a stabilit drepturile persoanelor asociate asupra bunului imobil privatizat din str. Columna, 81a mun. Chișinău.

Astfel, pct.3.1 al Convenției a instituit următorul drept:

Fiecare avocat asociat, care a participat la privatizarea imobilului din str. Columna,81a și și-a adus aportul în numerar în sumă de 960 lei este considerat deținător al cotei ideale.

Pct.3.3. Avocații care vor deveni membri ai Biroului Asociat de Avocați Centru își aduc aportul în numerar (conform înțelegerii prealabile) fără dreptul la cota ideală și cad sub incidența pct.3.2 al Convenției.

Pct.4.7 Fiecare dintre asociați va putea face obiectul unei măsuri de excludere pentru nerespectarea obligațiilor sale de a participa la cheltuielile comune sau pentru un compartiment ce afectează prestigiul asocierii. În caz dacă asociatul exclus dispune în asociere de cotă de participare, lui i se restituie aportul adus.

Se observă că semnatarii Convenției au omis a indica fracțiunea de cotă-parte ideală a fiecărui asociat, ceea ce denotă că această fracțiune urmează să fie stabilită de instanțe în dependență de situația actuală a numărului de asociați care au participat la privatizare.

Faptul că în pct.3.1 al Convenției nu este nominalizată cota ideală, nu demonstrează că avocații asociați nu dețin aceste cote, ori din sensul pct.3.3 este evident că numai avocații, care au participat la privatizare dețin cotă ideală, nu și cei care vor deveni ulterior membri ai Biroului Asociat și își vor aduce aportul în numerar.

Andrei Donică, în legătură cu încetarea calității de asociat al BAA „Centru” a solicitat să i se recunoască dreptul de proprietate asupra 1/56 cotă-parte ideală din imobilul situat în mun. Chișinău, str. Columna, 81, nr.12 la privatizarea căruia a participat.

Din speță se observă, că prin certificatul nr.211 din 27 octombrie 2010 șeful Biroului P. Drăguță confirmă faptul că avocatul Andrei Donică a participat la privatizarea imobilului litigios.

Instanțele i-au respins acțiunea, motivând că nu pot interveni în luarea deciziei privind stabilirea cotei – părți ideale a fiecărui asociat, ori aceasta este o atribuție a proprietarului BAA „Centru”, care prin Convenția de constituire a BAA „Centru” nu a stabilit cota - parte ideală a fiecărui asociat participant la privatizarea bunului

imobil din str. Columna, 81, nr.12, mun. Chișinău, iar prevederile art.320 al Codului civil (în vigoare până la 01.03.2019) nu sunt aplicabile litigiului.

O astfel de soluție vine în contradicție cu art.6 CEDO privind dreptul persoanei la un proces echitabil, în speță dreptul persoanei de a obține o hotărâre judecătorească în litigiul vs BAA „Centru”, ori este evident că BAA „Centru” nu este disponibil a soluționa litigiul pe cale amiabilă.

Totodată, urmează de reținut că prin prisma art. 1 Protocolul 1 al CEDO Andrei Donică pretinde că, participând la privatizarea bunului imobil, în mod ideal deține o cotă parte din acest imobil egală, în viziunea lui, cu o fracțiune de 1/56 din întreg și solicită instanței să - i fie recunoscut acest drept prin hotărâre judecătorească.

Conform art. 1 al Protocolului 1 la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Articolul 1 din Protocolul nr. 1 are în esență ca obiectiv protejarea intereselor individului împotriva oricărei atingeri aduse bunurilor sale, ori de a dispune de acestea, ceea ce constituie un element tradițional fundamental al dreptului de proprietate.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în interpretările făcute la art. 1 al Protocolului nr. 1 adițional, menționează că o pretenție poate reprezenta un „bun” în sensul Articolului 1, dacă reclamantul poate argumenta că avea cel puțin o „speranță legitimă” că va obține un drept de proprietate. Pentru a stabili dacă așteptarea este „legitimă”, Curtea trebuie să stabilească dacă pretenția reclamantului se bazează pe un fundament legal suficient, ca „să examineze dacă a existat o bază legală suficientă care ar permite ca pretenția reclamantului să fie considerată un bun”.

Fiindcă în speță nu se neagă faptul participării lui Andrei Donică la privatizarea unui bun imobil comun, instanțele urmau să răspundă la pretenția lui Andrei Donică dacă el, participând la privatizare, deține vreo cotă - parte din acest bun și în caz că deține, care fracțiune.

S-a invocat că Andrei Donică a fost exclus din Birou, (deși la materialele dosarului lipsește o asemenea hotărâre) și că prin prisma pct. 4.1 din Convenție ar putea pretinde la aportul adus.

Sub aspect juridic, prin aport se înțelege obligația pe care și-o asumă fiecare asociat de a aduce în comunitatea de asociere o sumă de bani sau un anumit bun, o valoare patrimonială. Aporturile în natură se consideră vărsate (adică aparținând comunității de asociere) prin transferarea drepturilor corespunzătoare și prin predarea efectivă către entitate a bunurilor aflate în stare de utilizare.

Din sensul art.3 al Convenției de constituire a BAA „Centru” rezultă că imobilul din str. Columna,81 este aportul asociaților adus în bunuri.

Toți 60 avocați, care au participat la privatizarea imobilului cu banii proprii, au vărsat acest aport comun bunul imobil cu suprafața de 96,0 m.p. din str. Columna,81, lit.a, mun. Chișinău în patrimoniul BAA „Centru”.

Este evident, că valoarea aportului de la data privatizării și până în prezent a crescut esențial. Respectiv, chiar și în situația dacă Andrei Donică ar avea dreptul să pretindă numai la cota valorică, oricum ea urmează să fie stabilită din întreg cu evaluarea în bani.

Totodată, restituirea aportului către Andrei Donică va influența drepturile patrimoniale ale celorlalți avocați, care au participat la privatizarea imobilului.

În aceste circumstanțe instanța de recurs constată imposibilitatea soluționării litigiului în recurs, ori în speță se ating interesele tuturor persoanelor care au participat la privatizarea bunului imobil și cărora instanța de fond urma să le propună intervenirea în acest proces, mai ales că în prezent nu este clar câți asociați în temeiul pct. 3.1 al Convenției de constituire a Biroului asociat de avocați Centru sunt coproprietari ai cotelor ideale. În acest context este cert că instanțele de judecată au stabilit eronat cercul subiecților din raportul material litigios, deoarece nu au fost atrași în proces asociații BAA „Centru”, care au participat la privatizarea imobilului din mun. Chișinău, str. Columna 81a.

În conformitate cu art. 62, alin. (1) lit. a) și b), alin. (2) al Codului de procedură civilă, coparticiparea procesuală este obligatorie dacă examinarea pricinii implică soluționarea chestiunii cu privire la drepturile sau obligațiile mai multor reclamanți și/sau pârâți atunci când: (a) obiectul litigiului îl constituie drepturile și obligațiile comune ale mai multor reclamanți sau pârâți sau (b) drepturile și obligațiile reclamanților sau pârâților decurg din aceleași temeuri de fapt sau de drept. Ca urmare a constatării temeiurilor coparticipării procesuale obligatorii, instanța judecătorească va înștiința, din oficiu sau la cererea participanților la proces, pe toți coreclamanții și copârâții despre posibilitatea de a interveni în proces.

Articolul 183, alin. (2) lit. b) și c) al Codului de procedură civilă impune instanței judecătorești sarcini concrete de pregătire a pricinii pentru dezbatere judiciară. Potrivit acestora, judecătorul trebuie să constate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei și să stabilească componența participanților la proces, inclusiv să determine implicarea în proces a altor persoane.

Soluționarea problemei drepturilor unor persoane neantrenate în proces se poate manifesta prin indicații directe în dispozitivul hotărârii cu privire la drepturile sau obligațiile unor persoane neatrase la judecarea pricinii, și prin afectarea de fapt, prin punere în executare a hotărârii, a drepturilor sau obligațiilor unor persoane neatrase la judecarea pricinii, neindicate direct în dispozitivul hotărârii, ce are ca efect lipsirea altor persoane de drepturile respective.

Colegiul lărgit reține că hotărând în așa mod, instanțele de judecată nu au asigurat disponibilitatea în drepturi a participanților la proces, și anume a celorlalți asociați ai BAA „Centru”, ce constă în posibilitatea, în primul rând, de a dispune de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecății, precum și de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare, astfel fiind admisă încălcarea prevederilor art. 27 al. (1) al Codului de procedură civilă, respectiv și o încălcare a art. 6 § 1 CEDO, concluzie relevată de CtEDO în cauza „Business și Investiții pentru Toți împotriva Republicii Moldova” (13 ianuarie 2010, nr.39391/04).

Important de remarcat că jurisprudența instanței europene a pus în evidență trăsăturile caracteristice care țin de scopul și obiectul Convenției, inclusiv, efectivitatea garanțiilor pe care ea le prevede, în așa fel încât exigențele pe care le proclamă, privitoare la drepturile reglementate să fie conforme spiritului general al Convenției. Pentru că, spune adeseori Curtea, scopul Convenției constă în a proteja nu drepturi „teoretice și iluzorii”, ci drepturi „concrete și efective” (CEDH din 13 mai

1980 Artico împotriva Italiei, seria A nr. 37 § 33; CEDH din 26 septembrie 1997. R.M.D. împotriva Suediei, culegere 1997-VI § 51).

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul lărgit ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Andrei Donică, de a casa decizia din data de 21 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din data de 20 februarie 2018 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru și de a restitui prezenta cauză civilă la rejudecare la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

La rejudecarea pricinii, instanța de judecată urmează să țină cont de cele indicate, să verifice pretențiile reclamantului, să întreprindă măsuri în conformitate cu art. 62 și 67 ale Codului de procedură civilă privind coparticiparea altor persoane interesate în prezentul proces, să se expună asupra argumentelor participanților la proces, să verifice și alte circumstanțe ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 al Codului de procedură civilă, probele administrate pe dosar și în dependență de situația stabilită, în raport cu normele de drept material, care reglementează relațiile civile să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

În temeiul celor expuse, în baza art. 445, alin. (1), lit. c¹) al Codului de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Andrei Donică.

Se casează decizia din data de 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din data de 20 februarie 2018 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru emise în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Andrei Donică împotriva Biroului Asociați de Avocați „Centru” cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate.

Se remite cauza civilă la rejudecare la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele completului,
judecătorul

Ion Druță

judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Victor Burduh

Maria Ghervas